

PORYWAJĄCA PODRÓŻ PO PRZESZŁOŚCI MIASTA PODGÓRZE

Książka autorstwa Melanii Tutak „Opowieść o Podgórzu w stulecie połączenia z Krakowem – historia miasta w zbiorach Domu Historii Podgórza” to publikacja, która prowadzi czytelników przez wielowiekową historię, utkaną legendami, mitami ale przede wszystkim udokumentowanymi wydarzeniami. To z niej dowiadujemy się o pradziejach miasta położonego na prawym brzegu Wisły, o powołaniu do życia przez cesarza Józefa II Habsburga – Królewskiego Wolnego Miasta Podgórza. Wyczytamy w niej również, o jego potęgze, prężnym rozwoju ekonomicznym i obywatelach, którymi mogli być przede wszystkim ludzie zamożni, zdolni utrzymać siebie i rodzinę.

GŁOS PODGÓRZA NR 01/2015

BIULETYN INFORMACYJNY DZIELNICY XIII

Wreszcie spoglądamy na czasy, w których historia „wolnego” Podgórza kończy się, wkraczając na nową, wspólną ścieżkę rozwoju z Krakowem. Autorka osnua opowieść wokół archiwalnych fotografii, dokumentów oraz winiet należących do zbiorów Domu Historii Podgórza. Sama natomiast mówi, że w jej książce możemy odnaleźć wiele historycznych „smaczków”, które pozwalają na nowo odkryć Podgórze.

KRK

Melania Tutak

OPOWIEŚĆ O PODGÓRZU

W STULECIE POŁĄCZENIA
Z KRAKOWEM

HISTORIA MIASTA W ZBIORACH DOMU HISTORII PODGÓRZA

GŁOS PODGÓRZA

BIULETYN INFORMACYJNY
DZIELNICY XIII

/ STARE PODGÓRZE / ZABŁOCIE / KABEL / PŁASZÓW /
/ RYBITWY / PRZEWÓZ /

67 WYD. 01 / 2015

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

ISSN 1428-9199

K U L T U R A

OD REDAKCJI

Serdecznie zapraszam wszystkich mieszkańców Podgórza do zapoznania się z pierwszym w VII kadencji Rady Dzielnicy XIII wydaniem „Głosu Podgórza”. „Nowy” Głos jest odzwierciedleniem prac nowej Rady Dzielnicy XIII Podgórza. Naszym celem jest połączenie informacji z życia Podgórza i działań Rady Dzielnicy XIII z wysokimi walorami estetycznymi wydania. Czy nam się udało? O tym będziecie Państwo mogli się przekonać czytając ten i każdy następny „Głos Podgórza”. Mówimy do Państwa głosem, który sami chcielibyśmy usłyszeć starając się pokazywać najciekawsze i najważniejsze podgórskie informacje, wydarzenia i inicjatywy. 2015 rok jest i będzie dla Dzielnicy XIII Podgórza czasem wyjątkowym. Dzieje się tak za sprawą obchodów 100-lecia połączenia Królewskiego Wolnego Miasta Podgórza z Miastem Krakowem. Z tej okazji będą Państwo mogli wziąć udział w wyjątkowych wydarzeniach przygotowanych przez Radę Dzielnicy XIII Podgórza wraz z instytucjami miejskimi. Serdecznie zapraszamy do lektury i bieżącego śledzenia naszej pracy na stronie internetowej www.dzielnica13.krakow.pl

Jacek Bednarz
Przewodniczący Rady i Zarządu Dzielnicy XIII Podgórza

OBCHODY 100-LECIA
POŁĄCZENIA PODGÓRZA
Z KRAKOWEM

Sto lat temu, dokładnie 4 lipca 1915 roku odbyły się huczne obchody połączenia dawnego Królewskiego Wolnego Miasta Podgórza z Królewskim Miastem Krakowem. Do scalenia tych dwóch odrębnych organizmów doszło dzięki staraniom ówczesnego prezydenta Krakowa Juliusza Leo. W tym samym czasie burmistrzem Podgórza był Franciszek Maryewski. Na drodze licznych konsensusów oraz pertraktacji udało się sfinalizować w 1915 roku plany połączenia, rozpoczęte pięć lat wcześniej. Na III Moście zwanym Mostem Krakusa, w otoczeniu licznie przybytych mieszkańców Krakowa i Podgórza podali sobie ręce: Juliusz Leo oraz Franciszek Maryewski. Wówczas rozpoczął się nowy rozdział z życia Podgórza, który trwa nieprzerwanie do dziś. Przybliżenie wszystkim historii, która jak mawiają rodzimi Podgórzanie, jest w każdym zakamarku niegdyś wolnego miasta Podgórza, stało

się punktem wyjściowym dla zaplanowania obchodów rocznicowych. Zarówno Rada Dzielnicy XIII Podgórza jak i instytucje, które działają na terenie dzielnicy przygotowały szereg godnych uwagi wydarzeń.

Jakie inicjatywy powstały w ramach tego ważnego święta? Stworzono i uruchomiono pierwszą krakowską, interaktywną grę miejską pod nazwą „Z biegiem lat”, zaprojektowaną specjalnie dla Podgórza. Wejście do gry oznacza początek przygody w historycznym mieście, którego nie pamiętają nawet najstarsi mieszkańcy obecnej Dzielnicy XIII Podgórza. Grając, wcielamy się w budowniczych, którzy sami wnoszą najważniejsze zabytki, między innymi Synagogę Zuckera, Magistrat czy Kasę Oszczędności Miasta Podgórza. Gra odśladania przed nami głęboko skrywane tajemnice miejsc takich jak kościół św. Józefa czy Park Bednarskiego. Nauka przez zabawę to najlepsza forma lekcji historii, zarówno dla najmłodszych jak i starszych mieszkańców.

Już wiemy, że nauka historii nie musi odbywać się tradycyjnie w szkolnej ławce. Wiemy także, że ważnym środkiem przekazu informacji jest obraz, także ten zawarty w filmie. Chęć przedstawienia historii Podgórza od czasów zamierzchłych, aż po współczesność oraz obchody 100-lecia połączenia miast stały się doskonałą okazją do nakręcenia filmu dokumentalnego o Podgórzu. „Śladami historii Podgórza” to opowieść o terenie, który obecnie zajmuje 13 dzielnic Krakowa. Autorzy filmu, pisząc scenariusz czerpali wiedzę z wątków historycznych, legend, relacji świadków wydarzeń, od znawców historii oraz długoletnich mieszkańców dzielnicy. Wraz z fabułą przenosimy się do legendarnych, osnutych mgłą początków osadnictwa, wędrujemy poprzez mroki wczesnego średniowiecza, i na dłużej zatrzymujemy się w okresie świetności Wolnego Królewskiego Miasta Podgórza. Wtedy też poznajemy okoliczności połączenia dwóch miast. Podążając biegiem dziejów widzimy rolę Podgórza w oswojaniu Krakowa i Polski spod władzy zaborczej, a następnie, film przenosi nas do czasów, kiedy zapisane zostały najkrwawsze karty w historii miasta. Ostatnim historycznym przystankiem są smutne dla Podgórza czasy PRL. Film jest doskonałym połączeniem dokumentu i reportażu, w którym narrację wzbogacają dobrze z dużą precyzją materiały wizualne. Wśród nich zobaczymy obrazy współczesnego Podgórza, archiwalne dokumenty drukowane, zdjęcia, fragmenty listów oraz portrety wybitnych Podgórzan. Premiera filmu odbyła się 27 lutego w kinoteatrze „Wrzos”.

Fabryki, przedsiębiorstwa, historyczne budowle, kościoły, mosty, miejsca ważnych spotkań to elementy, które są częścią historii Podgórza, są też namacalnym świadectwem wydarzeń sprzed lat. Są one dowodem na istnienie przeszłości, takiej a nie innej, pisanej między innymi przez okres zaborów, rewolucję przemysłową oraz II Wojnę Światową. Nie możemy jednak zapomnieć o tym, że historię Podgórza tworzyli ludzie – poprzez swoją ciężką pracę, wiedzę często upór oraz odwagę. Wśród nich były jednostki wybitne, które szczególnie zasłużyły się dla miasta. Obchody 100-lecia, również w tym przypadku stały się doskonałą okazją do pokazania mieszkańcom ważnych osobistości, które wywarły duży wpływ na obecny kształt Dzielnicy XIII. Tak też zrodziła się idea, przedstawienia tych postaci na jednej z podgórskich budowli. Od 7 marca 2014 roku na budynku Zespołu Szkół Gastronomicznych nr 2 przy Zamoyskiego możemy podziwiać mural przedstawiający pięć ważnych osób. Agnieszkę Jałbrzykowską pierwszą kobietę, która już w 1887 roku została honorową obywatelką Podgórza. Wojciecha Bednarskiego – pierwszego wielkiego architekta przestrzeni miejskiej, który dokonał rewitalizacji terenu przemysłowego na park. Antoniego Stawarza – inicjatora wyzwolenia Krakowa w 1918 roku. Antoniego Matecznego – twórcę uzdrowiska znajdującego się w sąsiedztwie obecnego ronda nazwanego jego imieniem oraz Franciszka Maryewskiego – ostatniego burmistrza Podgórza. Mural zaprojektowała Dagmara Matuszak, wykonaniem zajęło się Stowarzyszenie 101 murali dla Krakowa.

Przez magiczną historię Podgórza niosą nas obrazy z filmu dokumentalnego, wirtualna rzeczywistość miejskiej gry oraz dokonania postaci uwiecznionych na muralu. Równie doskonale o przeszłości opowiedzą nam publikacje napisane przez znawców i pasjonatów Podgórza. Tym razem to słowo pisane i obrazy „zamknięte” w twardej okładce pokazują nam najciekawsze podgórskie zakamarki.

Jedną z książek jest album pt. „Podgórze na dawnych pocztówkach” autorstwa znanego krakowskiego kolekcjonera Marka Sosenki. Znajdziemy w nim pocztówki z przekroju niemal stu lat podgórskiej historii. W porównującą podróż po przeszłości miasta zabiera nas Melania Tutak, autorka książki „Opowieść o Podgórzu w stulecie połączenia z Krakowem – historia miasta w zbiorach Domu Historii Podgórza”. To opowieść, która prowadzi czytelników przez wielowiekową historię, utkaną legendami, mitami, ale przede wszystkim udokumentowanymi wydarzeniami. To z niej dowiadujemy się o pradziejach miasta położonego na prawym brzegu Wisły, o powołaniu do życia przez cesarza Józefa II Habsburga – Królewskiego Wolnego Miasta Podgórza. Wyczytamy w niej również, o jego potęgę, prężnym rozwoju ekonomicznym i obywatelach, którymi mogli być przede wszystkim ludzie zamożni, zdolni utrzymać siebie i rodzinę. Wreszcie spoglądamy na czasy, w których historia „wolnego” Podgórza kończy się, wkraczając na nową, wspólną ścieżkę z Krakowem. Autorka osnua opowieść wokół archiwalnych fotografii, dokumentów oraz winiet należących do zbiorów Domu Historii Podgórza. Sama natomiast mówi, że w jej książce możemy odnaleźć wiele historycznych „smaczków”, które pozwalają na nowo odkryć Podgórze.

Chcąc opowiedzieć historię prawobrzeżnej części Wisły najmłodszym mieszkańcom zachęcamy do sięgnięcia do publikacji pt. „Dziadzio Władzio i duch Podgórza” autorstwa Ewy Stadtmuller. Autorka zabiera nas na spacer, podczas którego dziadek opowiada wnuczkowi historię miasta. Publikację uzupełniają zdjęcia Marty Stefańczyk i ilustracje Artura Nowickiego.

Wiedząc, że mieszkańcy Podgórza z chęcią uczestniczą w imprezach plenerowych, zorganizowaliśmy również te dedykowane obchodom 100-lecia połączenia miast. Jednym z nich była 3. Podgórska Jesień Kulturalna – coroczne święto Dzielnicy XIII. Z tej okazji zorganizowano 40 różnych wydarzeń, między innymi konkursy, koncerty i spektakle. Finałowym wydarzeniem był koncert „Powitanie Jesieni”, podczas którego wystąpili: Jacek Wójcicki, zespół Skaldowie oraz zespół Pectus. Jesień została powitana w iście wystrzałowym stylu – wśród blasków sztucznych ogní. W tym roku również nie zabraknie licznych atrakcji. Wśród nich jedno bardzo ważne wydarzenie, na które już dziś gorąco zapraszamy. Będzie nim uroczyste, symboliczne odnowienie połączenia Podgórza z Krakowem. Wszyscy mieszkańcy Krakowa będą mogli z bliska przyjrzeć się wydarzeniu, które na trwałe zmieniło bieg historii Podgórza i Krakowa. W rekonstrukcji 4 lipca 2015 r. na moście J. Piłsudskiego wezmą udział: Prezydent Miasta Krakowa Pan Jacek Majchrowski, Radni Miasta Krakowa na czele z Przewodniczącym Panem Bogusławem Kośmiderem i Członkowie Rady Dzielnicy XIII Podgórza z Przewodniczącym Rady i Zarządu Panem Jackiem Bednarzem, a także przedstawiciele władz samorządowych Województwa Małopolskiego, najważniejszych krakowskich urzędów, proboszczowie: Bazyliki Mariackiej, Katedry na Wawelu, oraz parafii podgórskich: św. Józefa i Matki Bożej Nieustającej Pomocy oraz Orkiestra Dęta Solway. Wszyscy uczestnicy przemarszerują na Rynek Podgórski, gdzie nastąpi jego oficjalne otwarcie po okresie remontu. Więcej informacji o czekających nas wydarzeniach można znaleźć na stronie internetowej Dzielnicy XIII Podgórza. Działania w ramach obchodów 100-lecia zostały sfinansowane m.in. przez Radę Dzielnicy XIII Podgórza.

Gra miejska „Z biegiem lat”
/interaktywna gra miejska dostępna jest dla wszystkich użytkowników smartfonów z systemem Android. Grę można pobrać ze sklepu Google Play wyszukując hasło „zebraprojekt” lub skanując kod QR

“LUDZIE I NIELUDZIE” TEGOROCZNEJ RĘKAWKI

Magdalena Grelowska

Tegoroczne święto Rękawki przebiegało pod hasłem „Ludzie i Nieludzie”. Obchody jednej z najstarszych małopolskich tradycji, co roku przyciągają pod Kopiec Krakusa setki mieszkańców Krakowa. W pierwszy wtorek po Wielkanocy przenieśliśmy się do średniowiecznej osady, w której czekały na nas tajemnicze słowiańskie stworzenia. Wśród nich znalazły się strzygi, czorty, rusatki, beboki, a także prawdziwie przerażająca wiedźma. Spacer wokół kopca tego dnia, był wędrówką po średniowiecznym polu bitwy, gdzie wojowie i rzemieślnicy pieczotowicie przygotowywali się do walk. Mogliśmy zobaczyć pięknie wykute zbroje, zdobione tarcze, bojowe miecze, a także przyjrzeć się tradycyjnym obozowiskom koczujących wojów. Prawdziwych emocji dostarczyły mieszkańcom Krakowa rekonstrukcje bitew oraz obrzędów: marzanny, pochówku ciałopalnego czy wiosennego korowodu. Każdy chętny mógł wziąć udział w warsztatach, zobaczyć pokazy średniowiecznego rzemiosła, a także zapytać wróżki o swoją przyszłość. Na specjalnie przygotowanych stoiskach Krakowianie próbowali tradycyjnych, staropolskich przysmaków takich jak podplomyki i bajgle. Święto Rękawki zorganizowane zostało przez Radę Dzielnicy XIII, Dom Kultury „Podgórze” oraz Drużynę Wojów Wiślańskich „Kraak”.

DZIĘKUJĘ CI MAMO

Teresa Kural - matka

26 maja jest zawsze dniem niezwykłym. Jedyne raz w roku, kto żywy spieszy z kwiatkiem i życzeniami do swojej Mamy (ciekawe, że i teściowe przy okazji też zyskują, mimo, że podobno mają swój dzień w kalendarzu...). To dzień, kiedy uświadomiamy sobie, ile zawdzięczamy własnemu Matkom i jak wiele jeszcze możemy dać swoim dzieciom. Wiele mówi się w tym dniu o bezdennym, kochającym sercu Matki, Jej nieskończonej miłości, bezgranicznym zrozumieniu, bezkresnej cierpliwości, zaskakująco – nieraz dla nich samych – rozumianym poświęceniu. Rzeczywiście, jesteśmy nieodgadnione i absolutnie nieprzewidywalne. Zabiegane, zmęczone, zapracowane, nieraz cierpiące i zdenerwowane, zawsze gotowe rzucić wszystko – by jak lwica bronić lub pomóc dziecku. I to nie tylko własnemu... To zaskakujące, ale potrafimy góry przenosić, dokonywać rzeczy niemożliwych – jeśli wymaga tego dobro dziecka. Od chwili, gdy pocujemy to maleństwo w łonie, aż do późnych lat jesteśmy na każde dziecięce zawołanie, drżymy przy każdym powiewie złych wiatrów. Nasze poczucie obowiązku dodaje nam siły, pozwala poczuć się kobietą spełnioną; ileż razy po nieprzespanej nocy z uśmiechem zapewnialiśmy maleństwo, że wszystko będzie dobrze; która z nas padając ze zmęczenia, ale z poczucia obowiązku nie opowiadała choćby przez sen bajki na dobranoc? Prawdziwy mężczyzna powinien zbudować dom, posadzić drzewo i mieć syna. Rolą kobiety jest znaleźć dobrego ojca dla swego dziecka i szczęśliwie je wychować. I mimo, że czasem wymaga to wielu poświęceń, wyrzeczeń – to warto! Choćby dla tej jednej chwili w tym jedynym dniu w roku; by usłyszeć choć jeden raz „dziękuję Ci Mamo – za Twe serce, cierpliwość i trud”

P.S. Niestety ten dzień nie jest okazją do radości dla wszystkich. Są Matki, które nie mają dzieci: wojna, wypadek, choroba zabrała im szczęście i nikt w tym dniu nie złoży im życzeń... Są dzieci, które nie mają Matek: wypadek, choroba, dom Dziecka... nie mają komu wręczyć kwiatka. Zadbajmy, by w tym dniu nikt nie był smutny. Wszystkie dzieci są nasze i wszystkie Matki też.

AKTYWNIEM, TWÓRCZO I MOTYWUJĄCO W KAŻDYM WIEKU

Być Seniosem nie oznacza bycia nieaktywnym w życiu społecznym i kulturalnym. Aby wspierać osoby starsze w otwieraniu się na świat i umożliwić kreatywne spędzanie czasu zachęcamy do zapoznania się z ofertą Domu Kultury „Podgórze”. Stale poszerza on swoją grę zajęć dla seniorów, starając się przy tym o to, by stworzyć ciepłą i domową atmosferę, która zachęci osoby starsze do aktywności. W imię tej inicjatywy powstał Klub Nordic Walking, Klub Deserek – umożliwiający prezentację własnej twórczości artystycznej, a także Podgórski Blog Pani Zofii, na którym seniorzy zamieszczają swoje wiersze, refleksje, przemyślenia. Tematyka tych wypowiedzi nie może dotyczyć zagadnień z obszaru zdrowia i polityki, czyli tych które najczęściej frapują osoby starsze. To założenie ma służyć przeniesieniu ich uwagi na pozostałe, równie ważne elementy życia.

W grudniu 2014 roku Dom Kultury „Podgórze” otworzył zajęcia z nowej formy aktywności ruchowej prowadzonej metodą Kinezylogii Edukacyjnej określanej mianem „Gimnastyki Mózgu”. To bardzo ważne zajęcia, gdyż sprawność umysłu daje seniorom poczucie ciągłego i aktywnego współistnienia w otaczającej ich rzeczywistości. Instruktor Mirostawa Pluta tą formę zajęć szczególnie poleca „osobom, które chcą się ruszać, ale nie mogą wykonywać intensywnego wysiłku np. skakać, bądź trudno im nauczyć się złożonych ruchów np. na kursach tańca. Proponowane na zajęciach ćwiczenia ożywiają naturalne mechanizmy pracy mózgu poprzez fizyczny ruch ciała. Każdy z uczestników pracuje we własnym tempie i nie musi być zaniepokojony tym, że dany ruch jest dla niego za trudny, gdyż na kolejnych zajęciach udaje się osiągnąć sukces. Uczestnicy po trzech miesiącach ćwiczeń zgłaszają instruktorowi swoje ogromne zadowolenie jakiego doświadczają w codziennym życiu, pozbycie się bólów szyjnego odcinka kręgosłupa, ogólna vitalność i lekkość ciała, dobre samopoczucie psychiczne, coraz mniej stanów depresyjnych.”

Warto wspomnieć również o cyklicznie organizowanych imprezach kulturalnych, potańcówkach oraz spotkaniach w klubie szachowo-brydżowym.

Poza poszerzaniem swojej oferty dla seniorów, Dom Kultury Podgórze cały czas powiększa także grono jej odbiorców. Od kwietnia tego roku Dom Kultury objął opieką merytoryczną Klub Seniora Kabel. Co czwartek w siedzibie Spółdzielni Mieszkaniowej Kabel o godzinie 17.00 odbywają się zajęcia prowadzone przez instruktorów i prelegentów tej podgórskiej placówki kulturalnej.

Zapraszamy do skorzystania z pełnej pomysłów oferty Domu Kultury „Podgórze” i udziału w zajęciach. Więcej informacji na stronie Domu Kultury „Podgórze”

www.dkpodgorze.krakow.pl

BARDZO KULTURALNE PODGÓRZE

Dom Kultury „Podgórze” pełni bardzo ważną rolę w życiu kulturalnym mieszkańców Podgórza i Krakowa. Dzięki jego szerokiej działalności artystycznej możemy uczestniczyć w wydarzeniach, które na stałe wpisały się do kalendarza wiosennych, krakowskich imprez. Jedną z nich jest Tradycyjne Święto Rękawki. Rękawka to święto od wieków obchodzone trzeciego dnia Wielkanocy. Od roku 2001 odbywa się pod Kopcem Krakusa w formie pokazów walk, prezentacji uzbrojenia i życia z okresu wczesnego średniowiecza. W trakcie imprezy można spróbować potraw gotowanych według przepisów naszych przodków zobaczyć jak wyglądały średniowieczne potyczki zbrojne oraz życie we wczesnośredniowiecznych osadach.

Wiosenna aura sprzyja spędzaniu wolnego czasu na świeżym powietrzu również najmłodszym mieszkańcom Podgórza i całego Krakowa. Dom Kultury „Podgórze” dobrze o tym wie i zaprasza wszystkie dzieci na szereg imprez plenerowych organizowanych w Parku Bednarskiego. Warto również wziąć aktywny udział w Podgórskim Dniu Przedszkolaka. Będzie on upływał pod znakiem Wojciecha Bednarskiego i jego parku. Zajęcia prowadzić będzie Szkiełko i Oko, czyli grupa młodych naukowców, którzy prowadzą warsztaty przyrodnicze z elementami fizyki i chemii.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom wszystkich odwiedzających Dom Kultury „Podgórze”, uruchomione zostały nowe formy zajęć m.in. warsztaty robotyki oraz warsztaty teatralne dla młodzieży i dorosłych. Dla wszystkich przedszkolaków oraz uczniów podgórskich szkół przygotowana została oferta zajęć: psychologicznych, teatralnych, muzycznych oraz plastycznych.

By wesprzeć mieszkańców Podgórza w powrocie do aktywności po zimowym okresie lenistwa Dom Kultury oferuje również, liczne zajęcia ruchowe takie jak: fitness, pilates, zumba, salsa, taniec towarzyski oraz jogę. Warto śledzić wszystkie zaplanowane przez Dom Kultury „Podgórze” spotkania, imprezy i koncerty. W tym celu najlepiej udać się do jego siedziby przy ul. Sokolskiej 13 lub odwiedzić stronę internetową:

www.dkpodgorze.krakow.pl

EDUKACJA I SPORT

IV LO PRZYGOTOWUJE SIĘ DO ROCZNICY POŁĄCZENIA KRAKOWA I PODGÓRZA

Młodzież IV LO w różnych działaniach zapoznaje się z dalszą i bliższą historią swojej dzielnicy. W piątek 20 marca bieżącego roku w atmosferze młodopolskiej kawiarni wspominata zarówno legendarną przeszłość Krzemionek jak i wydarzenia z początku XX wieku. Rocznicowe nastroje zdominowały również tegoroczne Święto Szkoły w IV LO. Uroczystość w kinie „Kijów” w dniu 24 marca tym razem nie została w całości poświęcona patronowi szkoły, Tadeuszowi Kościuszce. Okoliczności połączenia Podgórza z Krakowem przybliżył uczniom gość uroczystości, Przewodniczący Rady Dzielnicy XIII Jacek Bednarz. Uczniowie mieli okazję odkryć w sobie ducha patriotyzmu lokalnego, którego obudził w nich film „Śladami historii Podgórze”. Podjęte dotąd działania stanowią różne elementy projektu edukacyjnego, którego efekty będzie można obejrzeć i wysłuchać 25 czerwca 2015r, podczas Pikniku Stulecia w Parku Bednarskiego. Wraz z innymi podgórskimi szkołami IV LO będzie bawić, wzruszać i uczyć mieszkańców Podgórza i całego Krakowa. Patronem Pikniku Stulecia jest Rada Dzielnicy XIII Podgórze oraz Dom Kultury Podgórze.

NASI UCZNIOWIE ZWYCIĘŻAJĄ W KONKURSACH!

Uczeń Szkoły Podstawowej nr 29 im. Jana Matejki w Krakowie – Michał Żądło z klasy 3 b – zdobył wyróżnienie w Małopolskim Konkursie Pięknego Czytania. W przestuchaniach zwycięzców eliminacji szkolnych, które odbyły się 11 marca 2015 roku w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej wzięło udział 319 uczniów, w tym 225 reprezentowało szkoły podstawowe, 56 gimnazja i 38 licea. Michał przygotował do czytania wiersz Tadeusza Śliwiaka „Wilk u dentysty”. Ocenie komisji konkursowej podlegała nienaganna dykcja oraz ciekawa i niepowtarzalna interpretacja tekstu. Trzeba było również zapanować nad treścią, co Michałowi doskonale się udało. Konkurs zorganizowany został przez Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich oraz Wojewódzką Bibliotekę Publiczną. Zwycięzcy serdecznie gratulujemy!

BIEGIEM NA BAGRY

Małownicza i pełna zieleni okolica, która otacza podgórski Zalew Bagry to doskonałe miejsce na spędzenie wolnego weekendu. 27 kwietnia br. mogli się o tym przekonać wszyscy ci, którzy wystartowali podczas zawodów „Biegiem na Bagry”.

Rywalizacje rozpoczęły się już w godzinach porannych. Podczas tej pierwszej części biegu to najmtodsi Krakowianie walczyli o laury. Najkrótszy dystans, który pokonywali wynosił 50 metrów, najdłuższy aż 400! Bez wątplenia wszyscy, którzy znaleźli się na starcie byli pełni pozytywnej energii i chęci sportowej rywalizacji. Wsparcie oraz doping swoim pociechom zapewnili rodzice oraz trenerzy. O godzinie 11:00 wystartowali dorośli uczestnicy biegu w różnych grupach wiekowych. Trasa liczyła 10 km i przebiegała wzdłuż Zalewu Bagry. Teren wokół zbiornika to spore wyzwanie dla każdego biegacza. Organizatorzy pracowali kilka dni nad odpowiednim oznakowaniem drogi, tak aby zapewnić uczestnikom możliwie jak najlepsze warunki i orientację w terenie. Do mety, witani przez zgromadzonych kibiców, szczęśliwie dotarli wszyscy biegacze. Najlepszy czas wśród mężczyzn uzyskał Kacper Piech (35:02), dziesięciokilometrową trasę najszybciej pokonała Dominika Wiśniewska- Ulfik (37:57). Organizatorami imprezy było Stowarzyszenie „Biegaczy I Ty Możesz Być Wielki”, Klub Płetwonurków “5 Fal”, Akademicki Związek Sportowy oraz Rada Dzielnicy XIII Podgórze.

PKO CRACOVIA MARATON NA PODGÓRZU

Na mapie podgórskich imprez nie zabrakło w ostatnim czasie emocjonujących wydarzeń sportowych. 19 kwietnia Podgórzanie mieli okazję z bliska przyjrzeć się ogromnemu wysiłkowi jaki towarzyszył uczestnikom 14. PKO Cracovia Maratonu. Część trasy biegowej liczącej 42 km 195 m, jak co roku przecinała drogi Dzielnicy XIII Podgórze. Zawodnicy pojawili się na ulicach Rollego, Przy Moście, Staromostowej, Brodzińskiego, Nadwiślańskiej, Solnej, Zabłocie oraz Herlinga-Grudzińskiego. Na starcie biegu stanęły 5094 osoby, wśród nich obywatele Polski, Ukrainy, Włoch, Francji, Szwecji, Węgier, Estonii, Egiptu, Niemiec.

Zwycięzcą tegorocznego maratonu został Taras Salo z Ukrainy, który po raz trzeci brał udział w krakowskich zawodach. Z czasem 2:17:03 dał dowód temu, że nigdy nie można się poddawać. Podczas tegorocznych zmagani, pogoda nie była dobrym sprzymierzeńcem zawodników. Silny wiatr oraz niska temperatura skutecznie utrudniły pobicie rekordu świata, który obecnie wynosi 2:02:57.

NOWA KADENCJA RADY DZIELNICY XIII PODGÓRZE

Jacek Młynarz

16 listopada 2014 roku swoją pracę, rozpoczęta wybrana w wyborach powszechnych Rada Dzielnicy XIII Podgórze. Radni tej kadencji będą sprawować swoje funkcje do 2018 roku. Do głównych zadań Rady Dzielnicy XIII Podgórze należy zaspokajanie potrzeb lokalnej społeczności poprzez określenie, sfinansowanie i rozplanowanie realizacji zadań, które bezpośrednio dotyczą Dzielnicy XIII. Ponadto działa ona na rzecz rozwoju samorządności społeczności lokalnych Podgórza, wnioskując do Rady Miasta, Prezydenta Miasta oraz do miejskich jednostek organizacyjnych w sprawach istotnych dla mieszkańców oraz opiniuje sprawy dotyczące m.in. planowania przestrzennego, inwestycji, oświaty i pomocy społecznej. Corocznie Rada Miasta Krakowa określa środki finansowe na realizację zadań Dzielnicy XIII.

RADNI DZIELNICY XIII PODGÓRZE W KADENCJI 2014-2018:

1 OKRĘG WYBORCZY / TERESA KURAL**2 OKRĘG WYBORCZY** / BOLESŁAW MARKIEWICZ**3 OKRĘG WYBORCZY** / AURELIA CZERWIŃSKA- PACURA**4 OKRĘG WYBORCZY** / JERZY PANEK**5 OKRĘG WYBORCZY** / BARBARA ORŁOWSKA**6 OKRĘG WYBORCZY** / KATARZYNA PABIAN**7 OKRĘG WYBORCZY** / BARBARA BARAN**8 OKRĘG WYBORCZY** / TOMASZ KOŁOMYJSKI**9 OKRĘG WYBORCZY** / ADAM KASPRZYK**10 OKRĘG WYBORCZY** / PIOTR ŚWITALSKI**11 OKRĘG WYBORCZY** / SZYMON TOBOŁA**12 OKRĘG WYBORCZY** / JOANNA RABIASZ**13 OKRĘG WYBORCZY** / IWONA PRACZYŃSKA**14 OKRĘG WYBORCZY** / JACEK MŁYNARZ**15 OKRĘG WYBORCZY** / TADEUSZ STYRSKI**16 OKRĘG WYBORCZY** / ADAM WRONA**17 OKRĘG WYBORCZY** / KRZYSZTOF WŁOSIK**18 OKRĘG WYBORCZY** / BOGDAN WAJDA**19 OKRĘG WYBORCZY** / JACEK BEDNARZ**20 OKRĘG WYBORCZY** / PATRYCJA TRĘBACZ**21 OKRĘG WYBORCZY** / MAGDALENA MODZELEWSKA- KADOW

KOMPETENCJE I SKŁAD ZARZĄDU DZIELNICY XIII PODGÓRZE:

Organem wykonawczym każdej dzielnicy jest Zarząd. Członkowie Zarządu odpowiedzialni są poszczególne obszary funkcjonowania dzielnicy.

SKŁAD ZARZĄDU DZIELNICY XIII PODGÓRZE NA LATA 2014-2018:

JACEK BEDNARZ

Przewodniczący Rady i Zarządu Dzielnicy XIII Podgórze. Przewodniczący Zarządu pełni odpowiednio funkcję przewodniczącego Rady. Reprezentuje Dzielnicę na zewnątrz, koordynuje, organizuje pracę Zarządu i Rady. Odpowiada za sprawy związane z infrastrukturą oraz planowaniem przestrzennym.

JACEK MŁYNARZ

Zastępca Przewodniczącego Rady i Zarządu Dzielnicy XIII Podgórze. Odpowiada za sprawy związane z kulturą, promocją, przepływem informacji oraz budżetem obywatelskim.

AURELIA CZERWIŃSKA-PACURA

Członek Rady i Zarządu Dzielnicy XIII Podgórze. Odpowiada za sprawy związane z edukacją.

TOMASZ KOŁOMYSKI

Członek Rady i Zarządu Dzielnicy XIII Podgórze. Odpowiada za sprawy związane ze sportem, rekreacją, zielenią i ochroną środowiska.

TERESA KURAL

Członek Rady i Zarządu Dzielnicy XIII Podgórze. Odpowiada za sprawy społeczne, mieszkaniowe, ochrony zdrowia oraz związane z utrzymaniem porządku i bezpieczeństwa publicznego, a także z funkcjonowaniem komunikacji miejskiej.

Ważnym elementem prac Zarządu jest ścisła współpraca z Komisjami Rady Dzielnicy, które wykonują swoje zdania w określonych obszarach.

PODZIAŁ KOMISJI, WEDŁUG KOMPETENCJI W KADENCJI 2014-2018 PRZEDSTAWIA SIĘ NASTĘPUJĄCO:

KOMISJA REWIZYJNA / PRZEWODNICZĄCY JERZY PANEK**KOMISJA INFRASTRUKTURY** / PRZEWODNICZĄCY TADEUSZ STYRSKI**KOMISJA SPORTU** / PRZEWODNICZĄCA IWONA PRACZYŃSKA**KOMISJA EDUKACJI** / PRZEWODNICZĄCA JOANNA RABIASZ**KOMISJA INFORMACJI, KULTURY I PROMOCJI**

/ PRZEWODNICZĄCA MAGDALENA MODZELEWSKA-KADOW

KOMISJA MIESZKANIOWA I SPOŁECZNA

/ PRZEWODNICZĄCA BARBARA BARAN

KOMISJA PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

/ PRZEWODNICZĄCA PATRYCJA TRĘBACZ

KOMISJA PRAWORZĄDNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA

/ PRZEWODNICZĄCY BOLESŁAW MARKIEWICZ

KOMISJA KSZTAŁTOWANIA I UTRZYMANIA ZIELENI ORAZ OCHRONY ŚRODOWISKA / PRZEWODNICZĄCA BARBARA ORŁOWSKA**KOMISJA BUDŻETU OBYWATELSKIEGO I WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI** / PRZEWODNICZĄCY SZYMON TOBOŁA

PODZIAŁ BUDŻETU DZIELNICY XIII PODGÓRZE

W lutym br. Rada Dzielnicy XIII Podgórze podjęła uchwałę dotyczącą rozdysponowania środków, które zostały wydzielone do dyspozycji Dzielnicy XIII. Przyjęcie budżetu Dzielnicy XIII Podgórze na 2015 rok to jeden z najważniejszych punktów w kalendarzu prac Rady. W tym roku zagospodarowano kwotę **3 189 710 zł**. Środki przeznaczone na zadania realizowane przez dzielnice są w tym roku wyższe niż w latach poprzednich. Wynika to przede wszystkim z lepszej sytuacji finansowej miasta, której efektem było m.in. przyznanie przez Radę Miasta dodatkowych środków dla dzielnic. Cała tegoroczna pula środków została podzielona według nowych zasad, określonych w nowoprzyjętych w roku ubiegłym statutach dzielnic. Budżet Dzielnicy na 2015 roku został uchwalony jeszcze przez Radę 6 kadencji. Jednak w związku z wyżej opisanymi zmianami obecna Rada była zmuszona do rozdysponowania środków jeszcze raz – zgodnie z zapisami nowych statutow. Należy przy tym zaznaczyć, że podstawą tegorocznych decyzji Rady były uchwały zeszłoroczne. Dzięki dodatkowym środkom mogliśmy zwiększyć liczbę zadań do zrealizowania.

Dzieląc tegoroczny budżet największe środki Rada przeznaczyła na zadania z zakresu budowy, modernizacji i prac remontowych miejskiej infrastruktury drogowej – **1 572 674 zł**. Najdroższą pozycję w tym działaniu stanowią liczne remonty ulic i chodników. Uzupełnia je m.in. budowa oświetlenia oraz prace projektowe dotyczące przyszłych inwestycji.

475 000 zł przeznaczonych zostało na budowę, modernizację i prace remontowe ogródków jordanowskich, zielenców oraz skwerów. Największymi pozycjami w tym działaniu są: modernizacja i doposażenie ogródka jordanowskiego w Parku Bednarskiego oraz zagospodarowanie terenu zielonego przy zbiorniku Bagry.

Na prace remontowe szkół podstawowych, gimnazjów, przedszkoli oraz żłobków zaplanowano **454 500 zł**. Dzięki tym środkom uda się przeprowadzić remonty w dziesięciu placówkach oświatowych.

Kolejnym znaczącym elementem budżetu jest dzielnicowy program wspierania działalności miejskich placówek oświaty, kultury, sportu, pomocy społecznej i zdrowia – na cel przeznaczono **196 000 zł**. Pod działaniem tym kryją się m.in. zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MOPS, dofinansowanie działalności Domu Kultury „Podgórze“, w tym także remonty jego placówek, organizacja szkolnych i przedszkolnych wydarzeń oraz konkursów, a także doposażenie bibliotek czy pracowni szkolnych.

Niewiele mniej, bo **159 486 zł** przeznaczono na dzielnicowy program wspierania osób niepełnosprawnych. Największy udział w tym działaniu ma likwidacja barier architektonicznych w celu dostosowania przestrzeni do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Ostatnim znaczącym pod względem wysokości środków elementem budżetu są lokalne wydarzenia oświatowe, kulturalne, sportowe i rekreacyjne, na organizację których przeznaczono **114 350 zł**. W tym roku środki te wydatkowane zostaną m.in. na dalszą część obchodów 100-lecia połączenia Podgórza z Krakowem, organizację imprez kulturalnych, w tym Podgórskiej Jesieni Kulturalnej i Letnich Koncertów Podgórskich, a także na Święto „Rękawka“.

Pozostałe działania, pomiędzy które rozdzielono środki to: budowa, modernizacja oraz prace remontowe osiedlowej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (**43 800 zł**), komunikacja z mieszkańcami Dzielnicy (**36 000 zł**), program poprawy bezpieczeństwa dla Gminy Miejskiej Kraków – „Bezpieczny Kraków“ (**27 900 zł**) oraz dzielnicowy program ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej (**10 000 zł**). Nie wolno również zapominać o **100 000 zł** przeznaczonych do rozdysponowania w ramach Budżetu Obywatelskiego. Pula środków, którymi dysponuje Dzielnica XIII Podgórze w 2015 roku uzupełnia kwota **34 000 zł** przeznaczona na obsługę dzielnicy.

DO PLANOWANYCH W 2015 R. INWESTYCJI, PRAC BUDOWLANYCH I MODERNIZACYJNYCH NALEŻĄ MIĘDZY INNYMI:

Wytyczenie i oznakowanie trasy biegowej na terenie Starego Podgórza – 3 000 zł

Wymiana okien – Szkoła Podstawowa Nr 137 – 20 000 zł

Modernizacja i doposażenie ogródka jordanowskiego

w Parku Bednarskiego – 200 000 zł

Zagospodarowanie terenu zielonego Bagry na cele rekreacyjno – wypoczynkowe zgodnie z MPZP i koncepcji zagospodarowania zalewu – 100 000 zł

Remont w Domu Kultury „Podgórze” – kinoteatr

„Wrzoś” – 40 000 zł

DO PLANOWANYCH W 2015 ROKU REMONTÓW DRÓG I CHODNIKÓW NALEŻĄ MIĘDZY INNYMI:

ul. Rydlówka / ul. Krasickiego / ul. Warneńczyka / ul. Zamoyskiego / Al. Pod Kopcem / ul. Saska od ul. Koszykarskiej / ul. Heltmana / ul. Dworcowa / ul. Gliniana / ul. Nadwiślańska / ul. Lipska od bloku 49 do bloku 59 / ul. Łanowa / ul. Dymniki
Na wyżej wymienione remonty dróg i chodników zostanie przeznaczone **1 170 000 zł** z budżetu Dzielnicy XIII.

Szczegółowy podział środków wykazany jest w załączniku do uchwały nr VII/60/2015. Można się z nim zapoznać pod tym adresem **www.dzielnica13.krakow.pl**

INICJATYWA W RĘKACH MIESZKAŃCÓW PODGÓRZA

Każdy z nas chciałby mieć bezpośredni wpływ na zmiany, które zachodzą w naszym najbliższym otoczeniu. Zarówno na te w infrastrukturze drogowej, sportowej, w organizacji przestrzeni zielonej, jak i edukacji, kulturze a także w dziedzinie ochrony zdrowia. Aby umożliwić każdemu mieszkańcowi Krakowa oraz Dzielnicy XIII Podgórze współdecydowanie w wydatkowaniu części środków z lokalnego budżetu, powstała inicjatywa utworzenia budżetu obywatelskiego. Jest on mechanizmem partycypacji obywatelskiej, która wyraża się w aktywnym i faktycznym wpływie mieszkańców na to, co ich bezpośrednio dotyczy. Zasadniczym celem budżetu obywatelskiego jest większe otwarcie na głos samych mieszkańców, poprzez włączenie ich do dyskusji na temat priorytetów społeczności lokalnej z perspektywy jej wspólnego dobra. Cel ten ma prowadzić do aktywnego zaangażowania się w proces opracowania budżetu obywatelskiego oraz do efektywnego wydawania wspólnych środków z lokalnego budżetu i budowania więzi w lokalnej społeczności. Nie od dziś wiadomo, że bezpośrednie zaangażowanie w określone działania budzi w nas poczucie współodpowiedzialności. W ramach dzielnicowego budżetu obywatelskiego realizowane będą zadania lokalne, tzn. takie których realizacja zaspokaja potrzeby mieszkańców konkretnej, jednej dzielnicy. Wysokość środków przeznaczonych na realizację dzielnicowego budżetu obywatelskiego w danej dzielnicy określa Rada Dzielnicy w drodze uchwały. W Dzielnicy XIII Podgórze pula środków na realizację budżetu obywatelskiego wynosi 200 000 zł. Wyjątkowo składają się na nią środki przeznaczone na dwa lata budżetowe, tj. 2015 oraz 2016. Oznacza to, że w tym roku będziemy zgłaszać i wybierać zadania, ale realizowane one będą w roku 2015/2016. Rozwiązanie to ma zapobiec sytuacji jaka miała miejsce w związku z Budżetem Obywatelskim 2014 – do dnia dzisiejszego część zadań nadal nie została zrealizowana. Minimalny koszt propozycji zadania wynosi 2 500 zł, zaś maksymalny równowartość 80% całej kwoty (jeśli dzielnica przeznaczy na realizację budżetu obywatelskiego 100 000 zł lub mniej) lub 60% całej kwoty (jeśli dzielnica przeznaczy na realizację budżetu obywatelskiego więcej niż 100 000 zł). W przypadku naszej dzielnicy maksymalny koszt zadania wynosi 60% całej kwoty czyli 120 000 zł. Projekty zadań można było składać przez cały marzec. W naszej dzielnicy złożono 29 projektów – to piąte miejsce wśród wszystkich dzielnic. Ze wszystkimi projektami można zapoznać się na stronie **www.krakow.pl/budzet/**

Obecnie trwa ocena formalno-prawna propozycji projektów. Głosować na projektami będziemy w dniach: 20-28 czerwca.

W 2014 ZE ŚRODKÓW BUDŻETU OBYWATELSKIEGO MIESZKAŃCY WYBRALI DO REALIZACJI:

Projekt zakupu i montażu stojaków rowerowych w miejscach, wyznaczonych przez mieszkańców, w kwocie 6 000 zł

Projekt montażu progów wypowych na ul. Myśliwskiej w okolicy Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 1 przy ul. Myśliwskiej 64 celem zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom, w kwocie 12 000 zł

Projekt rewitalizacji zielonych skwerów przy bloku Krasickiego 17, w kwocie 2 829 zł. Dwa projekty planowane do realizacji w 2014 roku będą wykonane w 2015 roku, należą do nich:

Projekt pod nazwą Zazielenimy Podgórze – 100 drzew i 100 krzewów dla Podgórza, dzięki jego realizacji zasadzonych zostanie 100 drzew i 100 krzewów na terenie dzielnicy XII, w kwocie 35 448 zł.

Projekt pod nazwą Siłownia pod chmurką w Parku Bednarskiego, czyli urządzenia do ćwiczeń na świeżym powietrzu dla osób w różnym wieku, w kwocie 38 000 zł.

OTWARCIE SMOCZEGO SKWERU PRZY ULICY LIPSKIEJ!

Otwarcie Smoczego Skweru przy ulicy Lipskiej! Doskonałą okazją do otwarcia Skweru był pierwszy dzień wiosny. Właśnie wtedy podgórski Smoczy Skwer został oddany do użytku i do solidnego przetestowania przez dzieci z podgórskich przedszkoli w towarzystwie Ślimaka Tośka. Zabawę uprzyjemniły dzieciom słodczyce przekazane specjalnie na tą okazję od firmy Wawel. Organizatorami wydarzenia byli Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu, Rada Dzielnicy XIII Podgórze oraz Dom Kultury „Podgórze”. Projekt pod nazwą Smocze Skwery ma za zadanie utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej dla mieszkańców. Przestrzeń ta zachęcać ma do spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu. Tworzenie Smoczych Skwerów to ożywianie miejsc „spotkań”, które sprawiają, że zarówno młodzi jak i starsi mieszkańcy Podgórza i Krakowa mogą aktywnie spędzać wolne chwile.

HERBY MIASTA PODGÓRZA

Melania Tutak - Dom Historii Podgórze

Widniejący do dziś na fasadach kilku podgórskich budynków herb Dawnego Wolnego Królewskiego Miasta Podgórze nie jest ani pierwszym, ani jedynym godłem, jakie Podgórze posiadało. Pierwszy w 1785 Podgórze otrzymało od założyciela miasta Józefa II Habsburga. Jednak jego średniowieczna wymowa nie przypadła do gustu władzom nowego miasta z ambicjami. Nie opowiadał historii Podgórza, nie oddawał jego charakteru i był uderzająco podobny do herbu Krakowa. Być może właśnie dlatego władze miasta zdecydowały o wystosowaniu petycji do cesarza o zmianę miejskiego znaku. Drugi - ten znany do dziś choćby z fasady dawnego podgórskiego Magistratu przy Rynku Podgórskim 1 - został miastu nadany w 1808 roku przez cesarza Franciszka Józefa i obowiązywał do chwili połączenia Podgórza i Krakowa w roku 1915.

H I S T O R I A

ŚWIĘTO RĘKAWKI

Tradycyjne Święto „Rękawki” obchodzone we wtorek po Wielkanocy sięga korzeniami czasów powstania Kopca Krakusa – jest najstarszą krakowską tradycją. Obchodzi się ją od średniowiecza, choć czas sprawił, że zmieniła nie tylko miejsce ale i charakter z pogańskiej uroczystości pogrzebowej w ludowy festyn, przeplatany tradycją katolickich odpustów. Do 1845 roku, do czasu budowy u stóp Kopca Krakusa Fortu „Krakus” odbywała się rokrocznie właśnie u stóp Kopca. Gdy Austriacy w związku z budową zabronili obchodzenia Święta, „przeniosło się” ono pod Kościół św. Benedykta. Stąd najstarsi podgórzanie pamiętają obchody „Rękawki” właśnie wokół Kościoła.

Biuletyn Informacyjny Rady Dzielnicy XIII Podgórze
Redakcja: Magdalena Grelowska
Skład i projekt graficzny: Ewa Natkaniec Pracownia
Druk: Wydawnictwo - Drukarnia Ekodruk, www.ekodruk.eu

RADA DZIELNICY XIII PODGÓRZE:

Rynek Podgórski 1, pokój 12
tel. 12 656 62 25, tel./fax 12 423 55 29
e-mail: rada@dzielnica13.krakow.pl
www.dzielnica13.krakow.pl
facebook.com/DzielnicaXIIIPodgorze